

פקודת הקומיסארים

למסור חוות'דעת על נושא מסויים. הטרחתי את עצמי אל היכל הדמוקרטיה הישראלית, לבשתי מקטורן וענתי עניבה כמיצויות מנחם סנדור, דייקתי עד לשניה. בשעה היעודה היה החזר ריק מאדם. והייתי לבדי עם המזכירה הנחמדה.

כעבור כמה דקות הופיעו יו"ר הוועדה וחבריה — בסד'הכל ארבעה איש ואשה, מתוך 19. אמרתי את דברי במשך כעשרים דקות, ובמהלכן החלף הקהל שלי כמה פעמים, כי גם הארבעה חמישה שהיו נוכחים, שעה השיא, נכנסו ויצאו במהלך הדברים. זה לא הפתיע אותי. כמוכן, במשך עשר שנותי בכנסת הייתי די והותר בישיבות של ועדות כדי לדעת מה קורה שם.

מה שנראה על המירקע היה מחזה סוריאליסטי. השירור נערך לפני בקשת אלי קולאס, יו"ר הוועדה, שיש לו בעיה לחזור לכנסת הבאה. כל חברי הוועדה ידעו על השירור מראש, ועל כן הופיעו כולם, וישבו בפזווח מרשימות.

אז אם מישוהו חשב שזה היה נורא, הוא יכול להירגע. המציאות נוראה הרבה יותר.

פתשגן של הנשיא

כבוד הנשיא:

אני חייב להתנצל לפניך על כי לא יכולתי להשתתף בקבלת הפנים שנערכה במישכ'הנשיא לכבוד העורך הראשי של השבועון טיים מר הנרי גרינוולד, וחברי המערכת שלו.

הייתי שמח להיענות להזמנתך האדיבה, הן בשל הכבוד שאני רוחש למישרה הרמה של המארח, והן כדי להחליף דברים עם עמיתים מכובדים. למרבה הצער הדבר נמנע ממני.

ההזמנה, הנושאת את חותמת'הרואר הירושלמית של ה-20 במארס 1984, ושהזמינה אותי לקבלת'הפנים ב-26 במארס, הגיעה אלי ב-11 באפריל, אף שהכתובת על המעטפה היתה נכונה וברורה.

אם דרושים לדואר'ישראל 21 ימים ולילות כדי להעביר איגרת מלישכת'הנשיא למישרדי, מרחק של 71 קילומטרים, אולי כדאי שישיות של קיסרות'כורש. שם היה פתשגן של מלך'המלכים עובר מרחק כזה ביומיים, באמצעות פרשים ושיטה של חילופי'פוסטים.

כי דיגלי דגל קליינר

ורייסר

נעים לחשוב שכנסת הבאה לא נראה כמה מן הפרצופים ששיגעו אותנו בכנסת הנוכחית.

מיכאל קליינר, למשל:

באותה הצגה מצולמת של ועדת'החוקה'החוקי'מישפט לא נערך גם הוא. כאשר נחה עליו עין המצלמה, הוא זעק לעבר אנשי'המעמד: „אני שייך לתנועה המגשימה את דבריו של זאב ז'בוטינסקי שאמר... אה... אה... שם ירווח משפע, עושר ונחת ב'דערב' ובני...“

קליינר הוא סקנדליסט סטודנטיאלי כדומס, איש'חרות, ואולי גם בית'די לשעבר. לאיש כזה דרושה תערוכת מוגזמת של בורות והוצפה כדי לסלף באוזני עמי'ישראל כולו את השורות המפורסמות ביותר של „ראש בית'די“.

בשירו על שתי'גדות'לירדן כתב ז'בוטינסקי: „שם ירווח לו משפע ועושר, / ב'דערב' ובני, / כי דיגלי דגל טוהר ויושר / יטהר שתי גדות ירדני.“

לא יד בכך שקליינר ושות' אינם מגשימים תורה זו, ורומסים אותה במעשי'דיכוי בכל שעה משעות היום והלילה, אלא שגם אינם מסוגלים לצטט אותה כראוי!

הכל בגלל כסא קטן

נעים לראות שגם בקרב אנשי'הימין, האמורים להיות קנאים חסרי'חשבון, קיימים כל אותם חשבונות קטנים של כסאות, אינטריגות, ציניות ומגאלומניה

האופייניות לפוליטיקאים בשאר המחנות.

הנה גאולה כהן — דבורה הנביאה בימינו. כאשר ביקשו ליתול ממנה את המקום השני ברשימת התחיה — מה לא עשתה? איימה לחזור לתנועת'החרות, תבעה להקים גוש עם הליכוד, יצרה אידיאלוגיה שלמה סביב תוכנית זו, התריעה, נאמה, שפכה אש וגופרית.

גאולה היא פוליטיקאית, וכבר התרגלה למושב בכנסת.

קשה לה להיפרד ממנו. אך מה דינו של חנו פורת, יורשו של אליעזר ב'ניאי, האיש המגלגל עיניים לזהות כלפי שמיים, המוכן בכל עת לעלות על באיקרות ולהשליך את חייו מנגד כדי לעזור נסיגות, להקים התחלוליות ומה עוד?

כאשר כיסאא בתחיה היה נתון בכנסת, הוא פרש ממנה. הוא הקים מין קיקיון פוליטי, יצור'נפל שכל מטרתו היתה להפעיל סחיטה כלפי המפ'ל. הוא היה מוכן לחזור למיפלגה רקובה זו תמורת כסא. אך כאשר הרב הראשי היקצה לו מקום לאי'כיליך ריאלי ברשימה, זעק חמס ואיים לפוצץ את כל העסק, כל זה מרגיע מאוד. מי שמוכן לחזול על ארבע למען כסא, אינו מסוכן.

הדגם המתגבש הוא שמילחמה ביוזמת'ישראל נפתחת בדרך כלל, כשנה אחרי בחירות, כאשר הממשלה החדשה נכנסה לתפקידה, התרגלה והספיקה לתכנן מילחמה.

יתכן שיש קשר חזק יותר רווקא בין מילחמות'ישראל ובין הבחירות שנערכות בארצות'הברית.

מילחמת 1948 נערכה במהלכה של שנת'בחירות אמריקאית, שבה נבחר מחדש פרי טרומן.

מילחמת 1956 פרצה בעיצומה של מערכת'הבחירות לנשיאות ארצות'הברית, שבה נבחר מחדש דווייט אייזנהאואר.

מילחמת 1967 פרצה כשנה לפני הבחירות האמריקאיות, שבהן נבחר ריצ'ארד ניקסון.

קשר זה אינו מיקרי. מי שמתכנן מילחמה היוזמה עלי'דינו, לוקח בחשבון את התגובה האמריקאית האפשרית. כשאמריקה עסוקה בבחירות, וכאשר הפוליטיקאים האמריקאיים מחזרים אחרי הקול היהודי, נוח לפתוח בהרפתקה.

אורי אבנרי

מילחמות אינן פורצות ערב הבחירות בישראל, אבל תעלולי'בחירות צבאיים אפשריים במועד כזה, מלבד הפצצת הכור העיראקי, המיקרה הבולט ביותר היה תעלולי'הפירסומת של שימעון פרס ביולי 1961, ערב הבחירות לכנסת החמישית, כאשר נחשף לציבור באופן סנסציוני כי מערכת'הביטחון ייצרה בחשאי טיל ישראלי, דבר שהיה אז בגדר חידוש דרמטי. ב'נגדוריון הצטלם ליד הטיל, בחברת שימעון פרס והרמטכ'ל.

הוד מלכותו הגיע

ברגע ששמעתי על ניצחוננו של אריק'מל'ישראל במרכוז תנועת'החרות עלה בראשי שם אחד: אלבה.

אלבה הוא אי קטן ביס'התיכון, לשם הוגלה נפוליון בונפארט, אחרי ששילטונו מוגר בעיקבות הפלישה לרוסיה, שהיתה כושלת. באלבה היה נפוליון כאריה בכלוב. כל מעייניו היו נתונים לתוכניות לפרוץ החוצה, לחזור לצרפת, לכבוש את השילטון ולחדש את ימיו כקדם.

הוא ביצע את זממו ב-1815. תוך כמה שבועות הפך ההרפתקן המוכר לשליט צרפת, נפוליון'קיסר'הצרפתים. ברגע שהתחיל לצבור כוח, נהרו אליו כל שואפיה'הנאם, מחרחרי'המילחמה, מחפשי'המזל, הקארייריסטים ותאווי'הבצע, והשילטון המלוכני הרקוב התמוטט מבלי שנורתה אף יריה אחת.

היו רושים לנפוליון 20 ימים כדי להגיע מן החוף היס'תוכוני אל פאריס. ההיסטוריה הנציחה את כותרות העיתונים, שהופיעו ב-20 הימים האלה, הנה כמה מהם, לפי הסדר הכרונולוגי:

ב'דבליעל' ברח ממקום'גלותו!

הואב הטורף מקורס'יקה נחת בחוף קאן!

הנמר נראה כעיר גאפ, כוחות'יצבא נשלחו כדי לעצרו. בין

ההרים הוא מצא את סופו כהרפתקן עלוב!

תודות למעשי'בגידה, הצליחה המיפלצת להגיע לעיר גרנובל!

העריץ נמצא בליאון, הבהלה שיתקה את הכל!

האיש המנסה לתפוס את השילטון העז להתקרב לעיר'הבירה

ונמצא במרחק של 60 שעות!

בונפארט מתקרב בצעדים מהירים, אך לעולם לא יגיע

לפאריס!

נפוליון יהיה מחר למרגלות חומותינו!

הוד מלכותו נמצא בפונטנבלו!

לא נעים, לא נורא

„זה נורא!“ אמר לי מכר, שחזה בתשדיר'השרות שערך חיים יבין לוועדת'החוקה'החוקי'מישפט של הכנסת, במיסגרת התוכנית מבט שני.

שאלתיו מה נורא כלי'ך.

„איזה מין ויכוח היה שם! לא נתנו לדבר! הפריעו אחד לשני זה

היה מחר'די!“

ליבי לא הניח לי לקלקל לאיש את אשליותיו. מה שהוא ראה

לא היה ישיבה רגילה של הוועדה, אלא הצגה מבווימת, שפיארה

וקישטה את המציאות עד ללא הכר.

לפני כמה שבועות הוזמנתי לוועדה אחרת של הכנסת, כדי

ההיסטוריונים הצבאיים ממי'דיעיים לגבי המיפנה שחל בצבא הגרמני במארס 1941. אז חל מלהיות צבא הגון והפך אירגון פושע. כמה מראשיו נדונו למוות והוצאו להורג בנירנברג. עד לאותו מועד שמר הוורמאכט („עוצמת'ההגנה“) על מסורתו. ראשיו לא אהבו את המישטר הנאצי, אם כי שירתו אותו. הם תירצו זאת כלפי עצמם בעוברה שממשלת אדולף היטלר

נבחרה בבחירות דמוקרטיות, וכי נשבעו לשרת את הממשלה החוקית. אך כבר בשנים הרא' שונות של הרייך השלישי היו קיימים במטכ'ל הגרמני תאים של קצינים שתיכננו הפיכה צבאית, וכמעט כל ראשי הצבא ידעו והפיו עליהם.

במילחמה נהג הצבא הגרמני עצמו בהתאם לחוקי'המילחמה ולמישפט הבינלאומי. את העבר דה השחורה של ביצוע מעשי' זועפה, בעיקר נגד היהודים, השאיר לס'ס. שהיה אירגון מיפלגתי.

המיפנה, אשר יירכץ לדראו'יעולם על הצבא הגרמני, מכונה בשם „פקודת הקומיסארים“.

שלושה חודשים לפני הפלישה לברית'המועצות כינס היטלר את אלופי הצבא. לפי רישומי רמטכ'ל הצבא, הגנרל פראנץ האלדר, אמר להם: „המילחמה נגד רוסיה לא תוכל להתנהל בצורה אבירית. זאת היתה המילחמה בין אידיאלוגיות והברלים גיועיים, ויש צורך לערוך אותה בצורה סרת'תקדים, סרת'זרחמים וחסרת'מעצורים. הקומיסארים הם נושאי האידיאלוגיה הנוגדת במישרין את הנאציזם-סוציאליזם. לכן יחסלו הקומיסארים. חיילים גרמניים המפירים את החוק הבינלאומי יהיו חסויים...“ „הקומיסארים הפוליטיים“ בצבא האדום היו קצינים לכל דבר, מעין קציני'ההרכה כרות המישטר הקומוניסטי. הם לבשו מדים והיו בעלי סמכויות פיקודיות. על פי פקודתו של היטלר, אסור היה לקחת אותם בשבי. חובה היתה להוציאם להורג בו במקום עם לכידתם.

פקודה זו היתה הפרה מוחלטת של החוק הבינלאומי, והיותה פשע-מילחמה. אלופי הצבא הגרמני, שהיו כולם חיילים מיקצועיים, משרתי'קבע, ידעו זאת היטב. אחדים מהם הביעו את התנגדותם בתתי'עוצות פנימיות. מפקד צבא'היבשה הבטיח למחות על הפקודה בכתב. כמה גנרלים טענו לאחר מכן שהורו לאנשיהם שלא לבצע את הפקודה. אחד המצביאים המזהירים של הוורמאכט, הפלד'מרשאל פריץ אריך פון'מאנשטיין, העיד בנירנברג כי, בפעם הראשונה מצאתי את עצמי מעורב בסיכוך בין תפיסותי החייליות ובין חובתי לציוני. אמרתי לעצמי שכחיל איני יכול בשום פנים לשתף פעולה בדבר כזה...“

אך אחרי המילחמה לא נמצא אף מיסמך אחד שהעיד על סירוב של ממש של גנרל גרמני לבצע את הפקודה הפושענית, והיא אכן בוצעה במלואה.

הפקודה היתה פרי הטירוף של קנאי, נוראה שהיטלר לא היה או שפוי. לא היה שום צורך צבאי או אחר בפשע זה. אם פחדו מפני השפעתם, אפשר היה לבודד את הקומיסארים ולכלוא אותם במחנה נפרד.

ברגע שהצבא הגרמני קיבל פקודה זו וביצע אותה — הוא הפך כולו ברגע למישטר הפושעני. אף גנרל אחד לא יכול היה לטעון בדיעבד כי רדיו נקיות. רבים רבים התחרטו ברכות הימים על כי לא היה להם אומץ'הלב ועוז'הרוח לקום באותו רגע ולהתנגד בקומה זקופה לפקודה, אף כי ידעו כי תשחית ותהרוס את צבאם ללא תקנה.

אם כיום שונא מיטב הנוער הגרמני את הצבא, וחרץ עליו פסקדין מוסרי שאין עליו עירעור, הרי זה בגלל הכניעה הגורלית ל„פקודת הקומיסארים“, שהפכה את החיילים לתליינים.

טיל בחירות

חששם של הסורים והעיראקים, שמא תבצע ממשלת'ישראל בשבועות הקרובים התקפת'פתע עליהם, מסתמך על הנסיון של 1981. ערב הבחירות שלח מנחם בגין את חילה'אוור להפציץ את הכור הגרעיני תמוז ליד בגדאד. בארץ טענה האופוזיציה שההתקפה, או לפחות העיתוי שלה, בא משיקולי בחירות. ההסברים שניתנו אז עלי'די בגין עצמו לגבי העיתוי היו מפותקים ביותר.

אך מבט קצר על ההיסטוריה של מדינת'ישראל ומילחמותיה מוכיח כי הקשר ההדוק בין הבחירות והמילחמות אינו עומד במבחן המציאות.

מילחמת 1948 לא נפתחה ביוזמת היישוב העברי, ולא היתה קשורה בבחירות, שנערכו בינואר 1949.

מילחמת 1956 נפתחה שנה אחת אחת אחרי הבחירות לכנסת השלישית. בחירות אלה החזירו את דויד ב'נגוריון לכס ראש' הממשלה, אחרי שהתפטר בסוף 1953. הוא חזר כבר למישרד' הביטחון בראשית 1955.

מילחמת 1967 פרצה פחות משנתיים אחרי הבחירות לכנסת השישית.

מילחמת 1973 היתה היחידה שפרצה ממש במהלך מילחמת' בחירות — אך זוהי גם המילחמה היחידה (מאז 1949) שלא אנחנו פתחנו בה, אלא הצד השני.

מילחמת 1978 נפתחה כשנה אחרי בחירות'המהפך של 1977, ומילחמת'הלבנון נפתחה כשנה אחרי הבחירות של 1981.